

JÓZEF KANIA

DORADZTWO ROLNICZE WOBEC WIELOFUNKCYJNOŚCI ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH

*słowa kluczowe: doradztwo rolnicze, systemy doradztwa, zrównoważony rozwój,
wielofunkcyjność rolnictwa, wielofunkcyjność obszarów wiejskich, funkcje
rolnictwa*

STRESZCZENIE

W pracy przedstawiono rolę doradztwa rolniczego we wdrażaniu koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz w upowszechnianiu nowych funkcji współczesnego rolnictwa i obszarów wiejskich. W literaturze naukowej od kilkunastu lat dyskutuje się głównie o wielofunkcyjności obszarów wiejskich (*multifunctionality of rural areas*), rozumiejąc przez to dywersyfikację ekonomiczną wsi, a więc zwiększenie możliwości zatrudnienia w działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich. Natomiast wielofunkcyjność rolnictwa (*multifunctionality of agriculture*) jako zagadnienie społeczno-ekonomiczne jest zagadnieniem mało rozpoznany i niedostatecznie uwzględnianym w badaniach naukowych. O ile bowiem produkcyjne (rynkowe) funkcje rolnictwa są nam wszystkim dobrze znane, to funkcje pozarynkowe (*non-commodity outputs of agriculture*) stanowią trudność, jeśli chodzi o ich identyfikację i klasyfikację, biorąc pod uwagę nierynkowe efekty rolnictwa w sferze gospodarczej, społecznej, kulturowej i przyrodniczej.

W kontekście tej problematyki pojawiają się nowe wyzwania dla doradztwa rolniczego, które powinno odegrać wiodącą rolę we wdrażaniu idei rozwoju zrównoważonego oraz upowszechnianiu pozakomercyjnych funkcji rolnictwa. Dostrzeżenie i docenienie wielofunkcyjności rolnictwa skłania więc do ochrony i wspierania rolnictwa w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE jako szczególnego działu gospodarki.

JÓZEF KANIA

MULTIFUNCTIONALITY OF AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT

Key words: agricultural advisory services, extension systems, sustainable development, multifunctionality of agriculture, multifunctionality of rural areas, functions of agriculture

SUMMARY

The paper presents the role of agricultural advisory services in implementing the concept of sustainable development and in promoting new functions of contemporary agriculture and rural development.

For several years in the scientific literature one has been discussing mainly *multifunctionality of rural areas*, understanding it as economic diversification of countryside, namely increase in employment opportunity in off-agricultural activity in rural areas. On the contrary, *multifunctionality of agriculture* as a socio-economic problem is an issue hardly recognized and insufficiently considered in scientific studies. As far as production (market) functions of agriculture are well known to all of us, off-market functions (*non-commodities outputs of agriculture*) constitute a difficulty, as far as their identification and classification is concerned, taking into account non-market effects of agriculture in economic, social, cultural and natural sphere.

In the context of these issues, there are new challenges for agricultural advisory services. It should play a leading role in implementing the idea of sustainable development and in promoting

non-commercial functions of agriculture. Thus, perception and appreciation of multifunctionality of agriculture induces to protect and support agriculture under the European Union's Common Agricultural Policy, as a special sector of the economy.

e-mail: jozef.kania@ur.krakow.pl

GRZEGORZ CETNER, KRZYSZTOF ŻOK

ODNOWA WSI W OPINII JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Słowa kluczowe: Odnowa wsi, PROW, gmina, badania ankietowe

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia wyniki badań ankietowych dotyczących kreowania i wdrażania projektów Odnowy wsi na polskich obszarach wiejskich, przeprowadzonych w 2010 r. przez pracowników poznańskiego Oddziału CDR w Brwinowie. Badaniami objęto Jednostki Samorządu Terytorialnego w wybranych województwach, zatem wynik ankietyzacji jest oparty o punkt widzenia gmin na tego typu inicjatywy. W pierwszej części opracowania (druga część zamieszczona zostanie w kolejnym numerze kwartalnika) poruszono kwestię dotychczasowych doświadczeń gmin we wdrażaniu projektów i pozyskiwaniu dotacji krajowych oraz pochodzących ze źródeł UE, w tym odniesiono się do ilości zrealizowanych działań, kwestii proceduralnych, a także do procesu powstawania tzw. Planów Odnowy Miejscowości, które opracowywane są przez mieszkańców sołectw, w których realizowany ma być dany projekt. Badania koncentrowały się na problemach jakie pojawiają się na każdym etapie kreowania, wdrażania projektów oraz na trudnościach związanych z pozyskiwaniem wsparcia finansowego.

GRZEGORZ CETNER, KRZYSZTOF ŻOK

THE VILLAGE RENEWAL IN THE OPINION OF LOCAL COMMUNITIES

Key words: Village renewal, Rural Development Program for 2007-2013, local communities, survey, research

SUMMARY

Article presents the results of survey research conducted in 2010 by the staff of The Agricultural Advisory Centre in Brwinów, Poznan Branch, on the creation and implementation of Village Renewal projects (Pol. "Odnowa wsi") in Polish rural areas. Survey covered Polish local self-government units (Gminas) in chosen regions (voivodeship level), therefore the results of the research reflect their point of view on this kind of local projects. First part of the article (second part will be presented in the next edition of the magazine) presents the issues of to date experiences in the implementation of Village Renewal Project in Polish Gminas including procuring national and EU financial support. Article refers to the number of implemented initiatives and investments as well as to the procedures related to the application for the financial support. It describes also the process of the preparation of so-called "Village Renewal Plans" (Pol. "Plan Odnowy Miejscowości"), which are elaborated by the inhabitants of particular village, where the project is placed. The research was focused on the problems which turn up on the every stage of creation and implementation of Village Renewal projects and on the difficulties related to the application for the financial support.

e-mail: g.cetner@cdr.gov.pl

e-mail: k.zok@cdr.gov.pl

STEFAN PRUSZYŃSKI

**INTEGROWANA OCHRONA ROŚLIN – WYZWANIE DLA ROLNIKÓW, SŁUŻB
DORADCZYCH I NAUKI**

Słowa kluczowe: integrowana ochrona roślin, dobra praktyka ochrony roślin, warunki wdrożenia do praktyki

STRESZCZENIE

Zgodnie z Art. 14 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Europy 2009/128/W ustanawiającej ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane do wprowadzenia od dnia 1 stycznia 2014 roku integrowanej ochrony roślin. Art. 14 stanowi też, że państwa są zobowiązane do stworzenia wszelkich warunków niezbędnych do wdrożenia integrowanej ochrony roślin

W przedstawionym artykule omówiona została historia rozwoju integrowanej ochrony roślin na świecie oraz w Polsce, a także znaczenie przestrzegania zasad Dobrej Praktyki Ochrony Roślin dla wdrożenia integrowanej ochrony roślin. Podkreślona została konieczność udziału w procesie przygotowania i wdrażania integrowanej ochrony roślin władz administracyjnych i samorządowych, a także nauki, doradztwa rolniczego, edukacji, producentów rolnych oraz producentów środków ochrony roślin.

STEFAN PRUSZYŃSKI

**INTEGRATED PLANT PROTECTION – CHALLENGE FOR FARMERS,
ADVISORY SERVICES AND SCIENCE**

Key words: integrated plant protection, good plant protection practice, implementation to the practice

Summary

According to the Article 14 The Directive of the European Parliament and the Council 2009/128/EC, establishing the framework of the community's actions for sustainable use of pesticides, all European Union Countries are obliged to implement integrated plant protection beginning from 1st of January 2014. In the Article 14 it is also said, that all countries are obliged to fulfill every necessary conditions for implementation of integrated plant protection.

In the article the history of development of integrated plant protection all over the world and in the Poland, as well as importance of obedience to the rules of good plant Protection Practice in the implementation of integrated plant protection are presented. Necessity of participation of administrative and local government authority, science, advisory services, education, growers and plant protection products producers in the process of preparing and implementing of integrated plant protection was underlined.

e-mail: marprusz1@o2.pl

GRAŻYNA NACHTMAN

**WYNIKI GRUPY GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH W LATACH 2004-2009 –
STAGNACJA CZY ROZWÓJ**

Słowa kluczowe: dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego, dochód na osobę pełnozatrudnioną (FWU), dochód gospodarstw ekologicznych, dopłaty do działalności operacyjnej, dopłaty rolnośrodowiskowe, produkcja ekologiczna, rachunkowość rolna FADN

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono sytuację ekonomiczną grupy gospodarstw ekologicznych, prowadzących nieprzerwanie rachunkowość w systemie FADN w latach 2004-2009. Gospodarstwa zachowały zbliżony potencjał ekonomiczny, zasoby ziemi, pracy, organizację produkcji. Mimo szybciej rosnących kosztów ogółem niż wartość produkcji w ciągu sześciu lat nastąpiła duża poprawa w dochodach gospodarstw (o 54,2%). Spowodowały to dopłaty do działalności operacyjnej, których udział w dochodzie od 2004 roku zwiększył się z 58,2% do 91,0% w 2009 roku. Mimo tego wsparcia wypracowany dochód, przeliczony na osobę pełnozatrudnioną w rodzinie rolnika, za wyjątkiem roku 2005 i 2006 wystarczył tylko na pokrycie własnych nakładów pracy, co stanowi barierę rozwoju tych gospodarstw. Wydaje się, że warunkiem ich dalszego utrzymania się na rynku będą dopłaty ze środków budżetowych.

GRAŻYNA NACHTMAN

**THE RESULTS OF SOME ORGANICS FARMS IN THE YEARS 2004-2009 –
STAGNATION OR DEVELOPMENT**

Key words: family farm income, family farm income per Family Work Unit, income of organic farms, current subsidies, agri-environmental subsidies, organic production, agricultural accountancy within FADN

SUMMARY

The study presents the economic situation of 32 certified organic farms keeping agricultural accountancy within FADN continuously in the years 2004-2009. The farms kept similar economic potential, agricultural land, labour input, production organization. Although total inputs increased faster than total output within 6 years, incomes of farms rose at a rate of 54.2%. It was resulted by the current subsidies, which share in the income increased from 58.2% in 2004 to 91.0% in 2009. In spite of this financial support, the income elaborated per Family Work Unit, excluding the years 2005 and 2006, was enough to cover only unpaid labour inputs, what was the barrier in their development. It seems, that the condition of further viability of farms considered will be the subsidies from the public funds.

e-mail: nachtman@ierigz.waw.pl

ADAM KRUPA, KATARZYNA KRUPA

POTENCJALNE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE PAKIETU 3. PROGRAMU ROLNOŚRODOWISKOWEGO NA SIEDLISKA PRZYRODNICZE BĘDĄCE POD OCHRONĄ

Słowa kluczowe: program rolnośrodowiskowy, pakiet 3., ochrona siedlisk, Natura 2000

STRESZCZENIE

Analiza funkcjonowania programu rolnośrodowiskowego w Polsce dowodzi jego znaczącej roli w ochronie środowiska, w tym łąk i pastwisk. Nie jest to jednak system doskonały, co wykazano na przykładzie pakietu 3. Jego zastosowanie w obrębie niektórych siedlisk (np. łąki trzęślicowe i murawy bliźniczkowe) może być szkodliwe. Powodem są znaczne rozbieżności wymagań określonych w pakiecie 3. z potrzebami niektórych zbiorowisk roślinnych. Ponadto pakiet 3. jest łatwiejszy w realizacji, skutecznie konkuruje więc z pakietami 4 i 5. Jednocześnie służby ochrony przyrody nie mają obecnie wpływu na wybory podejmowane przez rolników. Powoduje to także wzrost odpowiedzialności doradców rolnośrodowiskowych wykonujących plany dla rolników.

ADAM KRUPA, KATARZYNA KRUPA

POTENTIAL NEGATIVE IMPACTS OF THE THIRD PACKAGE AGRI-ENVIRONMENTAL PROGRAM ON NATURAL HABITATS THAT ARE PROTECTED

Key words: agri-environmental program, package No. 3, habitats protection, Nature 2000

SUMMARY

Analysis of the functioning of the agri-environmental program in Poland demonstrated its significant role in protecting the environment, including meadows and pastures. But this is not a perfect system, as demonstrated by the example of the third package its use within certain habitats (eg molinia meadows, mat-grass grasslands) may be harmful. The reason for the significant differences are the requirements of the third package with the needs of some plant communities. In addition, the third package is easier to implement, thus effectively competes with packages 4 and 5 at the same time protect the wildlife service does not currently have influence on the choices made by farmers. This also increases the responsibility of agri-environmental advisors engaged in plans for farmers.

e-mail: kakrupa@poczta.onet.pl